

<https://www.pametnaroda.cz/cs/kubias-jaromir-20201005-0>

Následující text není historickou studií. Jedná se o převyprávění pamětníkových životních osudů na základě jeho vzpomínek zaznamenaných v rozhovoru. Vyprávění zpracovali externí spolupracovníci Paměti národa. V některých případech jsou při zpracování medailonu využity materiály zpřístupněné Archivem bezpečnostních složek (ABS), Státními okresními archivy (SOA), Národním archivem (NA), či jinými institucemi. Užíváme je pouze jako doplněk pamětníkovy svědectví. Citované strany svazků jsou uloženy v sekci Dodatečné materiály.

Pokud máte k textu připomínky nebo jej chcete doplnit, kontaktujte prosím šéfredaktora Paměti národa. (michal.smid@ustrcr.cz)

[Zpět na stránku pamětníka](#)

Jaromír Kubias (* 1942)

Když jsem uviděl první reklamu na Coca-Colu, věděl jsem, že jsem na Západě

- narozen 6. července 1942 v Praze
- otec, lékař, po roce 1948 přišel o svou soukromou ordinaci
- vystřídal několik základních a středních škol
- pracoval jako veterinární asistent v zoo a dřevorubec
- jako osmnáctiletý se oženil s Danielou Sokolovou
- vojenskou službu vykonával jako psovod v Psárech u Prahy
- koncem roku 1963 emigrovala manželka Daniela
- v Československu zanechala půlročního syna Dušana
- Jaromír emigroval o půl roku později s pomocí rodičů přes Maďarsko a Jugoslávii do Itálie
- po několika měsících dostal vízum do Kanady
- vystudoval zde námořní inženýrství
- 1968 emigrovali také jeho rodiče, kteří mu přivezli syna Dušana
- choval exotické plazy
- mnoho let prožil v Arizoně
- nyní je popáté ženatý

Jaromír Kubias plánoval svou emigraci již od dětství: „Už v deseti letech jsem věděl, že uteču, a každý se mi kvůli tomu smál,“ říká. Do světa ho lákaly sny o velkých dobrodružstvích: „Chtěl jsem utéct, protože jsem chtěl vylézt na Kilimandžáro, sjet Amazonku, jet na Tahiti, do Austrálie, vidět tropy, vidět džungli, exotická zvířata.“ A jeho sny se mu do značné míry splnily, zcestoval velký kus světa a v Kanadě jeden čas soukromě choval osmnáct krokodýlů. Dokonce si změnil i jméno, aby lépe odpovídalo jeho světácké povaze: „Přejmenoval jsem se na Jerryho. Každý mě teď zná pod jménem Arizona Jerry.“

Narodil se 6. července 1942 v Praze. Jeho příjmení je sice estonského původu, české kořeny rodiny však sahají až do 17. století, k dynastií uzenářů z Vamberka. Jaromírův otec byl lékař, za války načas nasazený v nemocnici v Městci Králové, a jeho matka Vlasta Kubiasová pracovala v otcově soukromé ordinaci na náměstí I. P. Pavlova jako zdravotní sestra. Během války přišla na svět ještě Jaromírova mladší sestra Blanka, která později jako spisovatelka pod jménem Blanka Kubešová zachytila mnohé bratrovy escapády ve svých knihách.

NEPOSLOUCHAR JSEM ŽÁDNÉ AUTORITY

Konec druhé světové války zastihl Jaromíra jako ani ne tříletého chlapce, přesto má na tuto dobu několik intenzivních vzpomínek. Když v nemocnici v Městci Králové vypukl tyfus, rodina načas přesídlila zpátky do Prahy. „Když začalo dunění, letadla, sirény, máma s bábou a malou sestřičkou utekly do sklepa,“ vzpomíná Jaromír Kubias na nálet na Prahu 14. února 1945. „Táta řekl, že se nenechá ve sklepech zasypat. A tak jsem s ním stál na balkóně a dívali jsme se, jak bombardují Vysočany. Vypadalo to, jako by z letadel padala malá vajíčka.“

Později po osvobození se malý Jaromír při procházce v lese u Městce Králové stal svědkem děsivého výjevu: „Tehdy se chytali banderovci. V lese jsme našli dělo zapřažené za koně a asi šest mrtvých vojáků. A já jsem hrozně brečel, proč zabili ty koně,“ vzpomíná.

Jeho otec po válce často vyprávěl o extrémních situacích, které zažíval při ošetřování sovětských vojáků. Operoval například jednoho těžce raněného vojáka, který o vlasek unikl smrti, ale podařilo se ho zachránit. Vtom přišel ruský důstojník a zastřelil raněného přímo na lůžku. „Nas mnogo,“ řekl prý. „Vem další, kteří nejsou tolik zranění.“

Nástup komunistů v únoru 1948 rodina soukromého lékaře pochopitelně nepřivítala. K emigraci se jako první odhodlal Jaromírův strýc Vlastimil Líska, bratr jeho matky, který s rodinou uprchl hned v roce 1948: „Pracoval v Esce v Chebu. Vzal nákladňák, naložil do něj rodinu a nábytek a prorazil s ním hraniční závoru.“ Jaromírova matka ovšem tehdy odejít nechtěla, aby se mohla postarat o své rodiče.

Začátkem padesátých let otci zabavili přístroje z jeho ordinace, rentgen i EKG a zapečetili dveře jeho ordinace. „Vždyť jsem si to koupil, je to moje,“ namítal otec marně. Brzy potom musel nastoupit do státního Ústavu národního zdraví, střídal zaměstnání v různých nemocnicích.

Jaromír Kubias v dětství a v pubertě vystřídal hned několik škol v pražském Novém Městě, na Vinohradech a ve Vršovicích. „To nemůžu svádět na nikoho jiného než na sebe,“ konstatuje. „Měl jsem velkou hubu a neposlouchal jsem žádné autority, rodiče, školu, církve ani stát.“ Roku 1959 odmaturoval a celoživotní láska ke zvířatům ho přivedla k tomu, že se hlásil na veterinu. Příjímací zkoušky ale nesložil kvůli nedostatečným znalostem. Nepřijali ho však ani na vysokou zemědělskou školu v Nitře, tentokrát kvůli nevalnému kádrovému posudku.

Z KRMIČE V ZOO DŘEVORUBCEM

Začal pracovat jako veterinární pomocník v zoologické zahradě. „Dělal jsem průšvihy,“ připouští. „Třeba přišly banány pro opice. Bedny plné zkažených banánů, které ty opice ani nemohly sežrat. Přece je nehodím na skládku! Tak jsem je prodával návštěvníkům. Provalilo se to, když si kdosi šel stěžovat na špatnou kvalitu banánů, které zoologická zahrada prodává,“ směje se Jaromír Kubias.

Jeho alotria provokovala zejména náměstkyně ředitele Červenku, předsedu závodní organizace KSČ. „Jednou svolal schůzi KSČ a ČSM a doporučil organizaci svazu mládeže, aby mě vyloučili. A já na to: „Nechápu, jak mě můžete vyloučit z organizace, jejímž nejsem členem.““ Odhalení, že není členem ČSM, vyvolalo u předsedy Červenky takovou bouři nevole, že druhý den dostal Jaromír Kubias výpověď. „Byl jsem uvolněn pro organizovaný nábor. To byly umístěnky do těžkého průmyslu, do dolů, do zemědělství,“ vysvětluje.

Povolání do dolů nebo do továrny se pokusil uniknout tím, že zašel za svým bratrancem, který pracoval jako úředník na ministerstvu hospodářství. Požádal ho, aby mu dal umístěnku do boje proti kúrovci na Šumavě.

„Na to zapomeň. Ty utečeš a já budu mít průser,“ namítl bratranec.

„Jak tohle můžeš říct, Zdeňku?“ položil Jaromír řečnickou otázku.

„Protože tě znám,“ odvětil bratranec, nicméně obstaral mu zaměstnání v podobném oboru – u dřevorubců, kteří káceli les před stavbou hostivařské přehrady.

Brzy nato mu přišel povolávací rozkaz. Díky kontaktům svého otce, který řadu let pracoval ve vojenských nemocnicích, se dostal jako psovod do Psár u Prahy a tak opět mohl pracovat se zvířaty. Krátce po vojně pak Jaromírovy plány na emigraci začaly dostávat konkrétnější obrysy.

NEBYL JSEM MOC ZODPOVĚDNÝ

„O tom, jak utéct, jsem špekuloval už od deseti let,“ říká. Jeden z jeho nerealizovaných plánů zahrnoval cestu na gumovém člunu z Polska do Švédska. „Bylo dost těžké v té době sehnat nějaké informace. Například zjistit, jak studené je Baltské moře. Představoval jsem si, že uplavu na člunu, a kdyby mě chytili, budu předstírat, že jsem byl na dovolené v Polsku a odnesl mě proud.“

Už jako osmnáctiletý, v roce 1960, se Jaromír Kubias oženil, takže jeho nový plán na emigraci zahrnoval také manželku. A nevzdal se ho ani po narození syna Dušana v červnu 1963.

Jaromírova žena Daniela utekla jako první v prosinci 1963. Koupila si zájezd s Čedokem na Kubu a dostala povolení vycestovat vzhledem k tomu, že v Československu nechávala kromě manžela také půlročního syna. Na Kubu ale nedoletěla, emigrovala totiž během mezipřistání v Kanadě.

„Psala mi dopisy, ve kterých se mi naoko omlouvala a prosila mě, abych jí odpustil. Ve skutečnosti jsem byl šťastný, tohle byla součást našeho plánu,“ vysvětluje Jaromír Kubias. „Asi dvakrát jsem byl u policajtů na výslechu, ale brzy mě nechali. Spíš mě litovali,“ konstatuje. Podařilo se mu totiž vytvořit dojem, že manželka ho opustila, a ještě mu nechala v péči malého synka.

Jaromír se o svého syna ve skutečnosti příliš zodpovědně nestaral, často ho nechával na hlídání příbuzným i cizím lidem. „Jednou jsem ho třeba zapomněl v parku, a když potom přišli na návštěvu Danielini rodiče, uviděli, jak kočárek s Dušanem strká po ulici nějaký cizí chlapec. Opravdu jsem nebyl moc zodpovědný, dneska jen těžko chápu, jak jsem se tehdy choval,“ dodává. Malý Dušan tak posléze skončil v péči prarodičů z manželčiny strany, protože do Jaromírových plánů na emigraci se nevešel. „Celý život jsem uhýbal od povinností. Říkal jsem si, že se synem se to nějak vyřeší později,“ konstatuje.

PŘES DUNAJ DO MAĎARSKA

Při Jaromírově emigraci sehráli velkou roli jeho rodiče, kteří mu celý plán pomohli uskutečnit. „Nedokážu pochopit jejich statečnost,“ říká. „Kdyby za mnou přišel můj syn a požádal mě, abych mu pomohl v trestné činnosti, při které ho mohou zabít nebo zavřít na patnáct let, řekl bych mu, že se zbláznil. Ale láska mých rodičů byla neuvěřitelná, oni mi v tom opravdu pomohli.“

Jeho rodiče totiž v roce 1964 dostali výjezdni doložku do Jugoslávie, kam cestovali přes Maďarsko. Jaromír ale s nimi jet nemohl, a tak první krok jeho cesty obnášel dostat se ilegálně ze Slovenska do Maďarska. Na Slovensko přicestoval autostopem a v romské osadě na Žitném ostrově se setkal s bývalými kamarády z vojny. Mezitím tam přijeli autem také jeho rodiče a Jaromír přespal schovaný u nich ve stanu.

Měl v plánu přeplavat Dunaj do Maďarska a pak nasednout do auta k rodičům, kteří hranici přejedou legálně. Do vody vstoupil v noci několik kilometrů před Komárnem. „Na slovenské straně v rákosí jsem nechal šaty i nějaké dokumenty a peníze. Kdyby mě chytili, řekl bych, že jsem se tam šel koupat a odnesl mě proud,“ vysvětluje. „Největší strach jsem měl z lodí, které jezdily i v noci a svítily, aby se nesrazily.“

Když přeplaval řeku, vystoupil z vody a vrhli se na něj komáři. Cesta přes vodu ale ještě nebyla u konce, ještě několik set metrů dál se táhlo bahnitě rameno Dunaje s mělkou stojatou vodou. „Plaval jsem jako lezec, africká ryba, která leze na ploutvích,“ směje se Jaromír Kubias. Když kolem něj proplouvala lodička, ukryl se téměř celý pod vodu a přikryla ho mlha, povalující se na hladině. Konečně se dostal na druhou stranu, musel ale ještě proniknout trnitým houštím. Vyšel z něj v polích, pár set metrů od silnice.

S rodiči byl domluvený, že budou po silnici projíždět sem a tam, dokud ho neuvidí. Ukřýval se u silnice a čekal. Měl štěstí: zanedlouho projíždělo auto jeho rodičů.

LESEM DO TERSTU

První noc v Maďarsku přespali v kukuřičném poli, ale ještě neměli vyhráno, bylo potřeba dostat Jaromíra do Jugoslávie. Tato část plánu se ukázala jako nejsnadnější, hraniční přechod mezi Maďarskem a Jugoslávií byl totiž hlídáný poměrně laxně a Jaromír snadno projel schovaný pod předním sedadlem.

Jeden otcův kamarád v té době trávil dovolenou v Opatiji na severu Chorvatska a rodiče se i s Jaromírem vydali za ním. Nesetkali se ale s pochopením: „Jak si dovoluješ uvrhnout nás do takového nebezpečí a přivést ho sem?“ rozzlobil se kamarád, který dobře věděl, že Jaromír celý život spřádá plány na útěk z Československa. Rodiče proto zamířili do kempu, ale k přespaní bylo potřeba ukázat pasy a víza všech cestujících. A tak i další noc strávili v kukuřičném poli.

Následující noc se Jaromír měl vydat přes hranici do Itálie. Ještě před odchodem rodiče přesvědčoval, že přes hranici projedou autem všichni tři, matka s tím ale nesouhlasila. Vyrazil tedy sám.

„Rodiče mě vysadili v lese na vyvýšeném místě, odkud bylo vidět záři světel v Terstu. Vydal jsem se pěšky přes les,“ vypráví Jaromír Kubias. Lesem sice občas chodily pohraniční hlídky, ale měl štěstí, s žádnou se nesetkal. Když se vynořil z lesa na italské straně, uviděl reklamu na Coca-Colu, což mu potvrdilo, že je už na Západě: „Moje problémy jsou vyřešeny,“ řekl si a stopnul dívku na skútru, která ho odvezla do centra Terstu.

MALÝ BABYLÓN V UTEČENECKÉM LÁGRU

Z policejní stanice ho poslali do utečeneckého lágru Risiera di San Sabba, ve kterém ho nejdřív čekala dezinfekce. „Zamřížovaným autobusem nás poslali do nemocnice. Všechno svlíknout a odložit na pojízdný pás, jako na letišti. Všechno oblečení šlo do páry, která ho měla dezinfikovat. A ta pára byla tak chytrá, že z oblečení vybrala veškeré cennosti a nechala jenom hadry,“ směje se Jaromír Kubias. Zkušenější uprchlíci ho ale předem poučili, že cenné

věci má ukrýt mezi hýžděmi. „Potom nás hlídali policisté, jestli se opravdu myjeme tím dezinfekčním mýdlem. Byla tam verbež z celého světa, lidi, co mýdlo nikdy neviděli.“

Policisté v lágru u Terstu podle Jaromíra Kubias zacházeli s lidmi různě: k němu osobně se chovali slušně, ale ty, kteří podle jeho slov „byli blbí“, klidně uhodili obuškem přes hlavu.

Během jeho pobytu v tomto táboře se tam mimo jiné objevil i téměř kompletní soubor bulharské opery ze Sofie, který emigroval během divadelního zájezdu. „Mně se tam hned zalíbila jedna baletáčka, zpívala mi v bulharštině árie z Dvořákovy Rusalky,“ směje se Jaromír Kubias.

Později ho poslali do jiného, většího tábora Latina nedaleko Říma, kde už měl větší svobodu pohybu. Mohl cestovat autostopem po celé Itálii, dostal se i na Sicílii a vylezl na Etnu. Po několika měsících ale v rámci slučování rodin konečně dostal vízum do Kanady, kde už v té době byla jeho žena Daniela.

RODINNÉ SHLEDÁNÍ ROKU 1968

„Ty začátky byly všelijaký,“ hovoří Jaromír Kubias o životě v Kanadě. „Žena dělala pokojskou, přišívala knoflíky, já jsem nosil železa na stavbu Taliánům, ale nikdy jsem si nestěžoval, věděl jsem, že všechno je to dočasné.“ Protože v té době zuřila válka ve Vietnamu, Kanada otevřela zdarma studium v námořní škole a Jaromír mohl vystudovat námořní inženýrství. Ale než dostudoval, válka skončila, a později pracoval v jiném oboru.

Celá rodina se znovu setkala až po srpnové okupaci roku 1968, kdy se Jaromírovi rodiče konečně odhodlali k emigraci. Ke shledání ale došlo za tragických okolností. Otec zůstal ve Švýcarsku, kde našel práci. Matka dočasně odjela do Kanady, kam Jaromírovi a Daniele přivezla jejich syna, nyní již pětiletého Dušana. V Kanadě ale onemocněla a diagnostikovali jí rakovinu v pokročilém stadiu. Ve Švýcarsku potom matka záhy zemřela.

Do Kanady se přistěhovala také Jaromírova sestra Blanka, která však pobyt v Americe těžce snášela. „Ona je úplně jiná než já. Sama říká, že to vypadá, jako bychom nebyli ze stejného hnízda,“ směje se Jaromír. „Vadilo jí, že v Kanadě je všechno jak z televizního seriálu, že lidi jsou hloupí, nejsou dostatečně nóbl. Chyběla jí kultura, opera, divadlo. Nakonec se vrátila do Švýcarska.“

Snadné časy neměl ani malý Dušan, který si své rodiče po letech vůbec nepamatoval. „My jsme absolutně nebyli schopní jednat s dětmi. Neměli jsme s tím žádnou zkušenost,“ připouští Jaromír Kubias. „Žili jsme si svůj život a syn byl spíš jako náš přívěšek. Moc jsme se na něj neohlíželi. Plánovali jsme si, co podnikeme, a on mohl buď jít s námi, nebo zůstat doma. Asi jsme mu nezařídili příliš dobrý dětství. Ale teď je v Kanadě snad spokojený.“

LIDSTVO PŮJDE ZA DINOSAURY

Jaromír Kubias narozdíl od jiných emigrantů nikdy netrpěl steskem po vlasti: „Jediný den jsem nelitoval, že jsem utekl.“ Udržoval sice kontakty s krajanskou komunitou v Torontu, soustředěnou kolem místního „Masaryktownu“, ale spíše z pragmatických než sentimentálních důvodů. „Krajanské časopisy nepředplácím, protože jsou nudné. Ti lidi mají pro mě těžkopádné, viktoriánské názory. Já jsem pro ně Jerry Vyvrhel,“ konstatuje. Choval krokodýly, hady a jiná exotická zvířata, věnoval se neobvyklým koníčkům.

V polovině 80. let potom na řadu let přesídlil do Arizony. S manželkou Danielou se rozvedli a posléze byl ženatý ještě několikrát. Jeho poslední, pátá manželka pochází z Filipín.

Po listopadu 1989 se jel podívat na návštěvu do Čech a opakovaně se sem vrací, jeho domovem ale stále zůstává Kanada. „Bohužel jsem nemyslel na zadní kolečka, nepočítal jsem s tím, jak se Amerika chová k nemohoucím, starým a nemajetným,“ říká. „Jsem v pohodě jen díky tomu, že mám dva důchody, ze Spojených států a z Kanady.“

Pravidelně se účastní českých parlamentních i prezidentských voleb: „Dvakrát jsem byl volit prezidenta Zemana. A jsem na to pyšný. Protože správně mluví o tom, že nemůžeme dovolit muslimákům, aby nás okupovali,“ vyjadřuje svůj negativní názor na uprchlíky, který je poněkud v rozporu s tím, že sám kdysi jako emigrant našel pomoc a podporu v zahraničí. Do parlamentu volí podle svých slov „Čučumůru“ (stranu SPD Tomia Okamury, pozn. red.).

Ve svém pohledu na budoucnost lidstva je velmi pesimistický, trápí ho devastace přírody, které se naše civilizace dopouští. „Domnívám se, že lidstvo jde ve šlépějích dinosaurů a do padesáti let přestane existovat. Takže jsem vlastně optimista: lidstvo bude v hajzlu a evoluce půjde dál. Bohužel spolu s lidmi půjde za dinosaury i spousta živočišných druhů, které si to, narozdíl od lidí, nezaslouží.“

© Všechna práva vycházejí z práv projektu: Příběhy 20. století TV

▪ **Příbeh pamětníka v rámci projektu Příběhy 20. století TV (Barbora Šťastná)**